

**REACTIE OP HET CONSULTATIEDOCUMENT
ALGEMEEN PENSIOENFONDS**

Syntrus Achmea is een handelsnaam van Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V. gevestigd te Amsterdam K.v.K. 33254107

Vooraf

Syntrus Achmea is positief over het voorstel en vindt dat met het voorontwerp algemeen pensioenfonds (verder: APF), zoals het er nu ligt een behoorlijke stap is gemaakt. Het multi-opf verdwijnt en het aantal nu bestaande pensioenuitvoerders wordt uitgebreid met het algemeen pensioenfonds. Het APF moet een oplossing bieden voor werkgevers die niet langer door willen gaan met een "eigen" ondernemingspensioenfonds, maar ook niet naar een verzekeraar willen of kunnen overstappen. Ook moet het APF tegemoet komen aan de behoefte van bestaande pensioenfondsen om te consolideren.

Collectiviteitkringen

Het meest in het oog springende onderdeel van het voorstel is zonder twijfel de mogelijkheid tot inrichting van een afgescheiden collectiviteitkring binnen het APF. Juist dat onderdeel kan voorzien in een behoefte bij werkgevers. Het APF wordt vorm gegeven vanuit collectiviteitkringen die bestaan uit werkgevers en werknemers verenigd in een onderneming of sector op wie dezelfde pensioenregeling(en) van toepassing is (zijn). Juist de vormgeving van de collectiviteitkringen geven ruimte om het APF divers inzetbaar te maken. Dat kan als de partijen die de betrokken werkgevers en werknemers vertegenwoordigen de vrijheid hebben deze collectiviteitkringen naar behoefte te vormen. Dit betekent concreet dat een onderneming of sector ook sub-collectiviteitkringen moet kunnen formeren. Ook betekent dit dat in de loop der tijd verschillende al binnen het APF bestaande collectiviteitkringen tot één collectiviteitkring gemaakt moeten kunnen worden. Kortom: een collectiviteitkring dient zo klein of zo groot als nodig is gerealiseerd te kunnen worden. Pas dan kan het vehikel APF echt een toevoeging voor de pensioensector zijn naast de bestaande pensioenuitvoerders. Al deze mogelijkheden moeten wel duidelijk blijken uit de tekst van het wetsvoorstel. Dat komt nu in het voorontwerp onvoldoende tot uiting. *Zie voorts ook ons commentaar bij Artikel I, onderdeel O.*

Werkingsfeer van een algemeen pensioenfonds

Artikel 111 van de Pensioenwet (eisen gesteld aan de statuten van een pensioenfonds) geldt ook voor een algemeen pensioenfonds (verder: APF). Dit betekent dat de werkingssfeer in de statuten moet worden vastgelegd. Concreet betekent dit voor het APF dat de werkingssferen van de te onderscheiden collectiviteitskringen in de statuten worden vastgelegd. Het is goed nadrukkelijk vast te leggen hoe de werkingssfeer van een algemeen pensioenfonds is "opgebouwd" en hoe dit in de statuten tot uitdrukking moet komen. Zo zullen de bedrijfsactiviteiten van de onderliggende ondernemingen en sectoren uit de omschrijving van de werkingssfeer in de statuten moeten blijken.

Oprichten van een leeg algemeen pensioenfonds

Om de oprichting van een leeg APF mogelijk te maken, moet een algemene doelomschrijving mogelijk worden. Anders is oprichting van een leeg APF niet mogelijk. Immers: bij oprichting van een leeg APF is er nog geen werkingssfeer bij gebreke aan collectiviteitkringen. *Zie ook ons commentaar bij Artikel I, onderdeel O.* Bij oprichting zou een algemene doelomschrijving moeten kunnen worden gehanteerd. Bij invulling van de collectiviteitkringen moet dan het lege APF verplicht de werkingssfeer van de collectiviteitkring in de statuten opnemen. Dat is nu in het nieuwe artikel 123 geregeld. Die bepaling zou naar artikel 111 moeten verhuizen.

Rol oprichters, eigenaarschap

In het nieuwe artikel 112a in samenhang met artikel 112 is te zien dat de oprichters van het APF de oprichting zelf niet hoeven te melden aan de toezichthouder. Hun rol is verder ook beperkt, het is de vraag of zij verder überhaupt nog een rol hebben (zie commentaar bij Artikel I, onderdeel K). Eigenaarschap van een APF door oprichters/derden is op grond van de vrije rechtsvorm wel mogelijk (BV/NV). Hierdoor is ook de verbinding met een for-profit organisatie mogelijk.

Fusie van pensioenfondsen

Een omissie is volgens ons het ontbreken van de mogelijkheid dat pensioenfondsen door fusie in een APF kunnen worden samengevoegd. Die mogelijkheid zien wij in ieder geval niet duidelijk terug in het voorstel, terwijl dit toch zeker de bedoeling was. Bij de consultatie van de API en bij de schets van het multi-pensioenfonds was de insteek juist wel dat samenvoeging mogelijk was. Dit maakt dat het APF juist snel slagvaardig kan zijn.

Governance

Het bestuur van het APF moet volgens het consultatiedocument onafhankelijk of onafhankelijk gemengd zijn. Paritair bestuur is niet mogelijk. Wij begrijpen dat de wetgever met het oog op een groot en veelomvattend APF voor deze beperking in bestuursvormen heeft gekozen. Maar wij vinden dat het aantal keuzemogelijkheden die de Wet versterking bestuur pensioenfondsen biedt niet beperkt moet worden voor het APF. Een gedwongen keuze voor een onafhankelijk of onafhankelijk gemengd bestuur kan het succes van het APF in de weg staan. Want in aanvang – vanuit de start van een leeg pensioenfonds, bijvoorbeeld – zal een beroepsbestuur “over the top” zijn. Want in de praktijk gaat het bij een onafhankelijk of onafhankelijk gemengd bestuur immers om een beroepsbestuur. Pas als er meer collectiviteitkringen zijn en zaken complexer worden, wordt de installatie van een professioneel bestuur passend en gewenst. En niet te vergeten: pas dan wordt zo’n bestuursvorm *betaalbaar* voor het APF. Bij een startend APF zouden de kosten die verbonden zijn aan een professioneel bestuur te zwaar drukken op de totale uitvoeringskosten. Het zou jammer zijn als het gebrek aan keuzemogelijkheden in bestuursvormen het succes van het APF in de weg staat.

Vergunning

Wij zien niet goed in waarom voor het APF een vergunningplicht zou moeten gelden. Want het APF doet straks niets anders dan wat een multi-opf (ringfencing verplicht) nu al doet of wat een bedrijfstakpensioenfonds dat voor meer sectoren werkt nu al doet. De in artikel 112a genoemde artikelen van de Pensioenwet zijn bij inlijving van het APF in het Pensioenwet-regime zonder meer op het APF van toepassing. De eis van een voldoende werkkapitaal kan in de Pensioenwet zelf worden geregeld. De vergunningseis werpt nodeloos een drempel op en kan bovendien het snel operationeel maken van het APF in de weg staan.

Afgescheiden vermogens (ringfencing)

We vragen ons af of de vermogensafscheiding voor de collectiviteitkringen nu in alle opzichten wel goed geregeld is. In de toelichting bij het voorstel wordt weliswaar opgemerkt dat die afscheiding grondiger moet zijn geregeld dan een puur administratieve scheiding, maar in het voorstel zien wij dit niet terug. Hoe is de vermogensrechtelijke scheiding geregeld? Dit is van belang in geval van faillissement van het APF (in tegenstelling tot wat wel wordt beweerd kan ook een pensioenfonds failliet gaan). Maar ook bij vertrek van werkgevers uit het fonds. De scheiding tussen werkkapitaal en de vermogens in de collectiviteitkringen en het eigenaarschap van die verschillende vermogens vinden wij niet erg helder uit het voorstel blijken.

Premie

Het voorschrift van doorsneepremie geldt alleen voor bedrijfstakpensioenfondsen waarin de deelneming verplicht is gesteld (wet Bpf 2000, artikel 8). Voor andere pensioenfondsen gelden de mildere voorschriften uit de artikelen over taakafbakening (artikelen 118 e.v.). Daarom gaan wij er van uit dat voor het APF het Pensioenwet-regime geldt en dat er binnen het APF per collectiviteitkring een eigen premie kan worden vastgesteld volgens de taakafbakeningseisen in de Pensioenwet.

Alle pensioenregelingen

Uitgangspunt van dit voorstel is dat de collectiviteitkringen worden gevormd om een pensioenregeling heen. Wij gaan er van uit dat alle pensioensoorten en alle typen pensioencontracten binnen één APF uitgevoerd kunnen worden (dus uitkeringsovereenkomst, kapitaalovereenkomst, premieovereenkomst en met de komst van het nieuwe FTK misschien: de ambitieovereenkomst). Ook gaan wij er van uit dat binnen een APF basispensioenregeling en vrijwillige pensioenregeling in aparte collectiviteitkringen kunnen worden uitgevoerd. Denk bijvoorbeeld aan de uitvoering van DC-regelingen als aanvulling op de basisregeling. Hierbij wordt immers nog steeds voldaan aan artikel 117 van de Pensioenwet (vrijwillige aanvullende pensioenregeling uitsluitend in uitvoering bij zelfde pensioenfonds dat ook basisregeling uitvoert). Overigens valt dan vervolgens door het vereiste van ringfencing niet in te zien waarom een aanvullende regeling niet ook apart kan worden uitgevoerd door het APF terwijl de basisregeling door een ander pensioenfonds wordt uitgevoerd. Actueel is de behoefte om bijvoorbeeld ook nettopensioenregelingen uit te kunnen voeren. Het wetsvoorstel *Wet verlaging maximumopbouw- en premiepercentages pensioen en maximering inkomen en*

Belastingplan 2014 frustreert deze ambitie omdat dit de bestaande bepaling in artikel 117 in stand houdt (en zelfs nog uitbreidt) .

Beroepspensioenregeling

Alle onderdelen van artikel I van de Wet algemeen pensioenfonds betreffen wijzigingen van de Pensioenwet. Een aanpassing van de Wet verplichte beroepspensioenregeling is noodzakelijk als het algemeen pensioenfonds ook opengesteld wordt voor beroepspensioenregelingen. In de toelichting is vermeld dat de consultatieperiode wordt gebruikt om tot een technische uitwerking te komen. Dit betekent wel dat gerichte input op de consultatie vanuit het perspectief van beroepspensioenregelingen en – fondsen in dit voortraject ontbreken zal. Zo is een belangrijke vraag of het APF *naast* de beroepspensioenfondsen zal openstaan voor de onderbrenging van de verplicht gestelde beroepspensioenregelingen. Het bestaan van beroepspensioenregelingen hangt samen met de verplichtstelling daarvan; een adequaat georganiseerde onverplichte beroepspensioenregeling is niet goed voorstelbaar. Betekent dit dat het APF dan een verplicht gestelde pensioenregeling gaat uitoefenen? Zo ja, hoe verhoudt zich dit tot de onmogelijkheid van verplichte deelneming in een APF? De governance van een beroepspensioenfonds is anders geregeld dan van het ondernemingspensioenfonds en het bedrijfstakpensioenfonds nu en het APF straks. Hoe ziet de governance er uit van het APF dat ook beroepspensioenregelingen uitvoert?

BIJLAGE - Artikelsgewijs commentaar

Artikel I, onderdeel A en B

Artikelen 1 en 2 Pensioenwet

De bepalingen over het multi-ondernemingspensioenfonds (multi-opf) worden “ongedaan gemaakt”. Een ondernemingspensioenfonds is na invoering van de wet weer gewoon een pensioenfonds dat aan één onderneming of een groep is verbonden. Begrijpelijk, want het APF vervangt straks het multi-opf en méér.

Dus het multi-opf verdwijnt en het aantal nu bestaande pensioenuitvoerders wordt uitgebreid met het algemeen pensioenfonds.

Artikel I, onderdeel C

Artikelen 25 Pensioenwet

De eisen die worden gesteld aan de uitvoeringsovereenkomst die de werkgever sluit met een pensioenfonds gelden ook voor het APF, daarnaast geldt een aantal nieuwe eisen specifiek voor het APF. Deze eisen hebben betrekking op:

- de kosten die kunnen en moeten worden toegerekend aan het afgescheiden vermogen van een specifieke collectiviteitkring (artikel 123-nieuw) en
- op de kwaliteit van dienstverlening.

Nadere regelgeving over deze eisen komt in een algemene maatregel van bestuur (AMvB).

- De eisen die ten aanzien van kostentransparantie en –specificatie worden gesteld zijn begrijpelijk. Hier moet de uitvoeringsovereenkomst helder over zijn in verband met de ringfencing. Dat de bepalingen onder j, k en l alleen voor het APF moeten gelden is niet helder verwoord. In onderdeel j moeten de woorden ‘door een algemeen pensioenfonds’ naar onze mening worden geplaatst na het woord ‘pensioenregeling’ (in de onderdelen k en l wordt ook verwezen naar het APF).
- Het gedwongen opnemen van de afspraken over de kwaliteit van dienstverlening doet merkwaardig aan. Wordt een APF gezien als *dienstverlener* aan de werkgever? Die term wekt verwarring. Dienstverlening lijkt binnen de context waarin een pensioenfonds opereert toch weinig aannemelijk en ookongewenst. Er is geen sprake van een (incidentele of korte termijn) dienstverlening, maar van een specifiek wettelijk benoemde onderbrenging enerzijds en uitvoering anderzijds van een pensioenovereenkomst. De voorgenomen wettelijke bepaling veronderstelt ook dat de kwaliteit van de “dienst” die verleend wordt – dat zou dan de uitvoering van de pensioenregeling van een werkgever moeten zijn – kan variëren, wellicht afhankelijk van de prijs. De kwaliteit van de uitvoering van een pensioenregeling is al wettelijk geregeld door de eisen die aan die uitvoering worden gesteld in de Pensioenwet en andere wet- en regelgeving. Hier lijkt meer aan een pensioenuitvoeringsorganisatie gedacht, maar de verhouding APF-pensioenuitvoeringsorganisatie hoeft en moet op deze plaats nu juist niet geregeld te worden, want dat valt binnen de algemene bepalingen over uitbesteding (Pensioenwet, artikel 34 en voorts Burgerlijk Wetboek).
- De nadere regelgeving over de voorschriften over de uitvoeringskosten moet snel bekend zijn. Daarnaast komt het de consistentie en de helderheid van regelgeving ten goede als voorschriften over vermelding van kostencomponenten in de uitvoeringsovereenkomst worden afgestemd op de informatievoorschriften zoals voorgesteld in het onlang verschenen wetsvoorstel *Wet verlaging maximumopbouw- en premiepercentages pensioen en maximering inkomen en Belastingplan 2014*.
- Binnen het APF kunnen de collectiviteitkringen bestaan uit een groot aantal werkgevers. Het lijkt er op dat alle werkgevers een aparte uitvoeringsovereenkomst moeten sluiten. Het sluiten van individuele uitvoeringsovereenkomsten is ondoenlijk en onbeheersbaar. Gewenst is dat ook hier het uitvoeringsreglement de uitvoeringsovereenkomst kan vervangen. Voor dat laatste is een wetswijziging nodig (Pensioenwet, artikel 23, tweede lid), want nu is dat aan verplichting tot deelneming gekoppeld.

- Toetreding tot een APF kan alleen door het sluiten van een uitvoeringsovereenkomst. In de eerdere plannen (API, multi-opf) kon ook worden toegetreden door een fusie. Wat naar onze mening nog ontbreekt is de mogelijkheid dat pensioenfondsen door fusie in een APF kunnen worden samengevoegd. Die mogelijkheid zien wij in ieder geval niet duidelijk terug in het voorstel, terwijl dit wellicht toch wel de bedoeling was. Want bij de consultatie van de API en bij de schets van het multi-pensioenfonds was de insteek juist wel dat samenvoeging mogelijk was. Fusie is namelijk een eenvoudiger traject dan liquidatie in combinatie met collectieve waardeoverdracht. Fusie van een ondernemingspensioenfonds of bedrijfstakpensioenfonds met een APF moet expliciet worden geregeld, immers gezien de werkingssfeer van een APF enerzijds en de werkingssfeer van een opf of bpf anderzijds kan dit niet zonder meer. Ook: in welke kring komt het vermogen van het overgaande fonds terecht?
- In de toelichting (bijvoorbeeld op blz. 8) wordt gesproken over omvorming van een pensioenfonds in een APF, maar waar en hoe is dit geregeld?
- Kan (collectieve) waardeoverdracht naar een APF plaatsvinden? Ons lijkt van wel, want het APF is een pensioenuitvoerder. Maar dan moet die overdracht wel plaatsvinden naar een specifieke collectiviteitkring. Of er moet een nieuwe collectiviteitkring worden gevormd. Ook zal moeten worden uitgewerkt of bij (collectieve) waardeoverdracht bijstorting in het werkkapitaal plaatsvindt.

Artikel I, onderdeel D

Artikel 28 Pensioenwet

De voorschriften over de melding van premieachterstand in een toestand van een dekkingstekort gelden bij een APF per afgescheiden vermogen. Bij een APF zijn er verschillende dekkinggraden behorend bij de specifieke collectiviteitkringen en de daarbij horende afgescheiden vermogens. Voor de toepassing van dit artikel betekent dit dat de premieachterstanden en de daarbij horende meldingen in de situatie van een dekkingstekort afzonderlijk per collectiviteitkring moeten worden gedaan.

Artikel I, onderdeel E t/m H

Artikelen 99, 100, 103 en 104 Pensioenwet

- Keuze wordt voor het APF beperkt tot 2 bestuursmodellen: onafhankelijk en onafhankelijk gemengd bestuur.
- In artikel 100 worden de bepalingen over het multi-ondernemingspensioenfonds (multi-opf) worden “ongedaan gemaakt”.
- Het intern toezicht bij een APF met een onafhankelijk bestuur wordt uitgeoefend door een raad van toezicht. Bij een APF met een onafhankelijk gemengd bestuur gebeurt dat door de niet-uitvoerende bestuurders.
- Aangaan en beëindigen van uitvoeringsovereenkomsten moeten de goedkeuring van de raad van toezicht hebben.

Het bestuur van het APF moet volgens het voorgestelde artikel 99 Pensioenwet onafhankelijk of onafhankelijk gemengd zijn. Paritair bestuur is niet mogelijk. Wij begrijpen dat de wetgever met het oog op een groot en veelomvattend APF voor deze beperking in bestuursvormen heeft gekozen. Maar wij vinden dat het aantal keuzemogelijkheden die de Wet versterking bestuur pensioenfondsen biedt niet beperkt moet worden voor het APF. Een gedwongen keuze voor een professioneel bestuur kan het succes van het APF in de weg staan. Want in aanvang – vanuit de start van een leeg pensioenfonds, bijvoorbeeld – zal een professioneel bestuur “over the top” zijn. Pas als er meer collectiviteitkringen zijn en zaken complexer worden, wordt de installatie van een professioneel bestuur passend en gewenst. En niet te vergeten: pas dan wordt zo’n bestuursvorm *betaalbaar* voor het APF. Bij een startend APF zouden de kosten die verbonden zijn aan een professioneel bestuur te zwaar drukken op de totale uitvoeringskosten. Het zou jammer zijn als het gebrek aan keuzemogelijkheden in bestuursvormen het succes van het APF in de weg staat.

Bepaald is volgens het voorgestelde artikel 104 dat aan de goedkeuring van de raad van toezicht is onderworpen het besluit tot vaststelling van *het beleid* inzake *het aangaan* en beëindigen van uitvoeringsovereenkomsten door een APF. Deze formulering is anders dan het adviesrecht van het

VO of het BO, dat betrekking heeft op 'het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst'. Als dit niet berust op een slordige formulering ('het aangaan' i.p.v. 'het sluiten'), zou geen goedkeuring nodig zijn voor elke uitvoeringsovereenkomst, maar voor het aansluitingenbeleid. Hier moet wel duidelijkheid over komen.

Artikel I, onderdeel I en J

Artikel 111 Pensioenwet

Algemeen- In artikel 111 wordt de bepaling met betrekking tot het multi-opf geschrapt. Begrijpelijk, want het multi-opf bestaat straks niet meer, afgezien van de bestaande multi-opf'n voor welke een overgangsregeling zal gelden. De wettelijk eisen die aan de statuten van een pensioenfonds worden gesteld gelden ook voor een APF. Aan de onderwerpen die in de statuten moeten worden opgenomen, moet worden toegevoegd de werkingssfeer van iedere collectiviteitkring (zie bij artikel 123).

De specifieke eisen ten aanzien van de statuten van het APF moeten in artikel 111 (statuten) worden neergelegd. In artikel 123 horen die specifieke voorschriften niet thuis; volgens dit consultatiedocument wordt in het eerste lid van artikel 123 een specifieke eis toegevoegd. *Zie ook ons commentaar bij Artikel I, onderdeel O.*

APF met collectiviteitkring(en) - Het naleven van de voorschriften in dit artikel is voor een APF dat al een of meer collectiviteitkringen kent geen probleem, is althans niet anders dan voor een ander pensioenfonds. Wel is het zo dat "de werkingssfeer" niet zonder meer in de statuten kan worden opgenomen. Want er is niet een "enkelvoudige" werkingssfeer bij een APF met meer dan 1 collectiviteitkring, maar een samengestelde werkingssfeer, bestaande uit de werkingssferen van de collectiviteitkringen.

Leeg APF – het oprichten van een leeg APF moet met dit wetsvoorstel mogelijk zijn. Dat is ook in de brief van de staatssecretaris van 4 november 2013 kenbaar gemaakt. Maar als een APF nog "leeg" is, zullen er nog geen collectiviteitkringen bekend zijn, die invulling gebeurt pas later. Zo'n leeg APF kan dus ook niet voldoen aan de wettelijke eisen ten aanzien van statuten zoals deze nu in artikel 111 zijn neergelegd. Dit betekent dat artikel 111 moet worden aangepast. Daarin moet mogelijk worden gemaakt dat de collectiviteitkringen later worden ingevuld. Ook de definitieve keuze voor een bestuursmodel zou later dan bij oprichting moeten kunnen. Wij beseffen dat dit tevens een afwijking is van de algemeen geldende voorschriften van de artikel 2: 285 e.v. van het Burgerlijk Wetboek. Maar omdat het APF niet meteen na oprichting operationeel kan en mag zijn (vergunning ontbreekt immers nog), zouden die uitzonderingen feitelijk geen probleem moeten zijn. Om de oprichting van een leeg APF mogelijk te maken, zou een algemene doelomschrijving moeten kunnen worden gehanteerd. Anders is oprichting van een leeg APF niet mogelijk. Immers: bij oprichting van een leeg APF is er nog geen werkingssfeer bij gebreke aan collectiviteitkringen. *Zie ook ons commentaar bij Artikel I, onderdeel O.* Bij oprichting zou een algemene doelomschrijving moeten kunnen worden gehanteerd. Bij invulling van de collectiviteitkringen moet dan het lege APF verplicht de werkingssfeer van de collectiviteitkring in de statuten opnemen. Dat is nu in het nieuwe artikel 123 geregeld. Die bepaling zou naar artikel 111 moeten verhuizen.

Artikel 112 Pensioenwet

Melding oprichting - De bepaling over melding van de oprichting van een pensioenfonds gelden niet voor een APF omdat hiervoor specifieke bepalingen gelden die in het nieuwe artikel 1112a zijn neergelegd. Een ondernemingspensioenfonds of bedrijfstakpensioenfonds kan na oprichting meteen operationeel zijn. Dat is toegestaan, de meldingsvoorschriften doen daaraan niet af. Een APF mag niet operationeel zijn zonder vergunning; de oprichting zelf heeft in zoverre geen effect op het operationeel zijn. Melding kan dan ook achterwege blijven. Er moet wel om de vergunning worden verzocht, wat dan feitelijk tevens de melding van de oprichting en de wens tot operationeel maken inhoudt.

Artikel I, onderdeel K

Artikel 112a (nieuw) Pensioenwet - Vergunningplicht algemeen pensioenfonds

Principieel

Eigenlijk valt niet goed in te zien waarom voor het APF een vergunningplicht zou moeten gelden. Want het APF doet straks niets anders dan wat een multi-opf (ringfencing verplicht) nu al doet of wat een bedrijfstakpensioenfonds dat voor meer sectoren werkt nu al doet. De in artikel 112a genoemde artikelen van de Pensioenwet zijn bij inlijving van het APF in het Pensioenwet-regime zonder meer op het APF van toepassing. De eis van een voldoende werkkapitaal kan in de Pensioenwet zelf worden geregeld. De vergunningplicht kan het invoeringstraject van het APF in de praktijk vertragen. Dit is ongewenst, want het APF is per 2015 nodig.

Lid 1: De titel van dit artikel suggereert dat het APF de vergunninghouder is, maar dit blijkt niet expliciet uit de inhoud van het artikel. Dat hangt ook samen met wie geacht wordt "het bedrijf van een APF" uit te oefenen. Meest voor de hand liggend is dat dit het APF zelf is. Maar toch hier de vraag: kan de eigenaar van het APF "het bedrijf van een APF" uitoefenen? Of: voert de eigenaar van het APF "het bedrijf van een APF" uit?

Lid 2: De vergunning wordt verleend als aan eisen van organisatie van goed bestuur (art. 33), uitbesteding (art. 34), governance (artt. 99- 106a), statutaire voorschriften (art. 111) en bedrijfsvoering (art. 143) is voldaan. Daarnaast moet er voldoende werkkapitaal aanwezig zijn bij de aanvrager van de vergunning (wie is dat? *Zie de eerdere vragen*). In een AMvB worden nadere regels vastgelegd. Omdat deze regels direct betrekking hebben op de vergunning(saanvraag) is het nodig dat deze regels gelijktijdig met de wetgeving tot stand komen.

Werkkapitaal - De hoogte van het werkkapitaal moet geen belemmering zijn voor alle partijen die de wetgever op het oog heeft gehad bij de lancering van dit nieuwe vehikel. Wij stellen ons voor dat de hoogte van het werkkapitaal is gekoppeld aan aantal en omvang van de collectiviteitkringen. Er moet worden vastgelegd waar het werkkapitaal voor dient en hoe, door wie en op welke momenten dit werkkapitaal wordt gevormd.

Daarnaast is er nog het volgende. Een pensioenfonds is civielrechtelijk de eigenaar van het in het pensioenfonds aanwezige vermogen. Bij een BV/NV-pensioenfonds zitten vervolgens aandeelhouders die dan weer eigenaar zijn van de BV/NV. Bij de meest voorkomende vorm: het pensioenfonds dat een stichting is, is van eigenaarschap van het pensioenfonds geen sprake. Ook hier is het pensioenfonds eigenaar van het vermogen dat in het pensioenfonds aanwezig is. Door de ringfencing bij het APF is er sprake van een gezamenlijk vermogen, zijnde het werkkapitaal en van de afzonderlijke per collectiviteitkring gescheiden vermogens. Als een collectiviteitkring "vertrekt" uit het APF zal aan die collectiviteitkring het afgescheiden vermogen toekomen. Bij vertrek zou dit door collectieve waardeoverdracht in zijn geheel mee moeten gaan naar de andere pensioenuitvoerder. Maar hoe zit dit met het werkkapitaal? Heeft ieder collectiviteitkring een aandeel in het werkkapitaal, bij "vertrek" mee te nemen, dat wil zeggen door waardeoverdracht over te dragen? Dit wordt een heel relevante vraag als het werkkapitaal een behoorlijke omvang heeft. Iets soortgelijks geldt bij onderbrengen van een nieuwe pensioenregeling bij het APF of bij collectieve waardeoverdracht naar een APF; moet in de laatste gevallen ook een bijdrage in het werkkapitaal worden gestort? Wij stellen ons voor dat dit aspect, samen met ander zaken in de Pensioenwet zelf wordt geregeld. AMvB wordt geregeld.

Lid 3: wordt expliciet verwezen naar de AMvB. Dat is duidelijk.

Lid 4: het is niet duidelijk waarnaar verwezen wordt met "voorschriften". Vermoedelijk moet na het woord "kunnen" worden toegevoegd: "door de toezichthouder". Als dat laatste niet het geval is: in hoeverre verschillen de voorschriften van de nader regels in de AMvB? Ook hier moet dan een wettelijke grondslag voor de lagere regelgeving komen, het ligt voor de hand dat gebeurt in lid 8 en ook deze nadere regels komen in diezelfde AMvB.

Lid 5: iets soortgelijks geldt voor lid 5: de toezichthouder mag dit niet willekeurig doen, dus ook hier zal het referentiekader regelgeving moeten zijn die is gestoeld op de PW, dus ook hier de AMvB.

Lid 6: dit betekent dat in geval van fusie van een ander pensioenfonds met een APF met een vergunning, waarbij het APF het verkrijgende fonds is, de vergunning blijft. Ook hier de vraag wie de eigenaar van de vergunning is (*zie commentaar bij lid 1*).

Lid 7: de melding van het gebruikmaken van de vergunning is het equivalent van de melding van oprichting van een gewoon pensioenfonds. Dat is begrijpelijk en consistent. De melding van een nieuw afgescheiden vermogen zegt iets over de wijziging van de "werkingsfeer" van het APF en is

begrijpelijk. Niet begrijpelijk is hoe dit zich verhoudt tot de wijziging van de statuten en de melding daarvan. Want artikel 113 PW (toezending wijziging officiële stukken) geldt voor ieder pensioenfonds, dus ook voor het APF. Die toezending moet binnen twee weken na totstandkoming gebeuren, dus eerder dan de melding van het nieuw afgescheiden vermogen. Je zou hier een koppeling verwachten. Daar waar artikel 112 (melding oprichting van een pensioenfond) niet van toepassing is op het APF, schept het onduidelijkheid om het derde lid “van overeenkomstige toepassing” te verklaren. Want niet duidelijk is welke voorschriften nu precies wel gelden en hoe deze voor het APF moeten worden toegepast. De toepasselijkheid van het derde lid van artikel 112 lijkt overbodig, omdat deze stukken al op grond van artikel 113 aan de toezichthouder zijn gezonden.

Lid 8: In een AMvB worden nadere regels vastgelegd. Omdat deze regels direct betrekking hebben op de vergunning is het nodig dat deze regels gelijktijdig met de wetgeving tot stand komen.

Artikel I, onderdeel L

Artikel 115 Pensioenwet

In artikel 115 lid 2 wordt de bepaling met betrekking tot het multi-opf geschrapt.

Artikel I, onderdeel M

Artikel 115b Pensioenwet

Een APF stelt een belanghebbendenorgaan (BO) in voor elk afgescheiden vermogen. Zo wordt in een onafhankelijk (gemengd) bestuursmodel gewaarborgd dat de belanghebbenden gezamenlijk beslissende invloed hebben op de besluitvorming van het bestuur en de positie van sociale partners prominent blijft. De vraag is waarom het BO voor een afgescheiden vermogen anders is samengesteld dan het BO van een ander pensioenfonds. Artikel 115b, tweede lid, wordt zo gewijzigd dat voor de samenstelling van het BO van een ondernemingspensioenfonds of een bedrijfstakpensioenfonds de regels die gelden voor de samenstelling van het paritair bestuur en de zetelverdeling en benoeming van vertegenwoordigers van werknemers en pensioengerechtigden daarin, van overeenkomstige toepassing zijn. Toegevoegd wordt dat in een BO van een APF de drie geledingen die betrokken zijn bij het afgescheiden vermogen waarvoor het BO is ingesteld, vertegenwoordigd zijn, maar daar zijn de genoemde regels over de samenstelling, zetelverdeling en benoeming, niet van overeenkomstige toepassing. Wij vragen ons af op deze wijze gewaarborgd is dat de belanghebbenden grip hebben op de besluiten van het bestuur die de risicoverdeling raken. Er moet immers sprake zijn van een adequate vertegenwoordiging van risicodragers (wat de ratio is van die regels over samenstelling en zetelverdeling), dan wel evenwichtige vertegenwoordiging (artikel 105, lid 2, wat ook voor het BO geldt). Het zou de duidelijkheid bevorderen nadere regels over de samenstelling van het BO van een APF niet in een algemene maatregel van bestuur maar in de wet zelf vast te leggen. Hoe dan ook moeten deze regels bekend zijn om te kunnen beoordelen of de positie van sociale partners in het BO adequaat wordt verankerd.

In onze optiek moet het BO externe deskundigen kunnen inschakelen om een tegenwicht te kunnen vormen naar het beroepsbestuur. Dat is ook nodig voor de vereiste checks en balances. In het BO moeten dan ook onafhankelijke deskundigen kunnen worden benoemd (zoals ook in het paritair bestuur maximaal twee onafhankelijke deskundigen kunnen worden benoemd). Ook zou een lid van het BO bevoegd moeten zijn een deskundige te raadplegen op kosten van het fonds (zoals dat ook mogelijk voor een bestuurslid). Dit is van belang om ook de positie van kleinere geledingen te borgen. Als het BO van een APF wat dit betreft afhankelijk is van afspraken die het met het beroepsbestuur kan maken op basis van artikel 115g, geeft dat sociale partners die zouden worden vertegenwoordigd in het BO onvoldoende comfort.

Een BO van een APF heeft uitsluitend de taken en bevoegdheden van het BO voor zover ze betrekking hebben op het afgescheiden vermogen waarvoor het BO is ingesteld (artikel 115b lid 3). Deze globale formulering geeft onvoldoende houvast over de reikwijdte van de advies- en goedkeuringsrechten van het BO. Bij de betreffende besluiten is niet altijd duidelijk wat alleen betrekking heeft op de bedrijfsvoering van het APF, dan wel wat ook betrekking heeft op het afgescheiden vermogen. Het is wenselijk hierover duidelijkheid in de wet te bieden.

Al met al is de cruciale vraag of afdoende gewaarborgd is dat de belanghebbenden gezamenlijk beslissende invloed hebben op de besluitvorming van het bestuur. Adviesrechten zijn niet sterk en goedkeuringsrechten zijn geen garantie dat het bestuur de lijn van het BO volgt. Een statutaire geschillenregeling maakt dat niet anders. Er zijn nauwelijks of geen fondsen die kiezen voor een beroepsbestuur. Zullen sociale partners bereid zijn om zeggenschap prijs te geven aan het APF?

Artikel I, onderdeel N

Artikel 115c Pensioenwet

In artikel 115c, negende lid, onderdeel d, wordt de bepaling met betrekking tot het multi-opf geschrapt.

Artikel I, onderdeel O

Artikel 123 Pensioenwet

Lid 1: Het voorschrift dat bij uitvoering van meerdere pensioenregelingen door een pensioenfonds deze pensioenregelingen financieel één geheel vormen, geldt alleen voor een ondernemingspensioenfonds en voor een bedrijfstakpensioenfonds. Voorts worden de bepalingen met betrekking tot het multi-opf geschrapt. Het APF moet per collectiviteitkring een afgescheiden vermogen aanhouden. Het begrip collectiviteitkring is nieuw.

Collectiviteitkringen - Dit is zonder meer het meest in het oog springende onderdeel van het voorstel. Juist de mogelijkheid tot inrichting van een "eigen" afgescheiden collectiviteitkring binnen het APF kan voorzien in een behoefte bij werkgevers. Het APF wordt vorm gegeven vanuit collectiviteitkringen die bestaan uit werkgevers en werknemers verenigd in een onderneming of sector op wie dezelfde pensioenregeling(en) van toepassing is (zijn). Juist de vormgeving van de collectiviteitkringen geven ruimte om het APF divers inzetbaar te maken. Dat kan als de partijen die de betrokken werkgevers en werknemers vertegenwoordigen de vrijheid hebben deze collectiviteitkringen naar behoefte te vormen. Dit betekent concreet dat een onderneming of sector ook sub-collectiviteitkringen moet kunnen formeren. Ook betekent dit dat in de loop der tijd verschillende al binnen het APF bestaande collectiviteitkringen tot één collectiviteitkring gemaakt moeten kunnen worden. Kortom: een collectiviteitkring dient zo klein of zo groot als nodig is gerealiseerd te kunnen worden. Pas dan kan het vehikel APF echt een toevoeging voor de pensioensector zijn naast de bestaande pensioenuitvoerders.

Opmerkelijk is dat gesteld wordt dat een collectiviteitkring bestaat uit een of meer pensioenregelingen. Dat kan toch niet waar zijn? Voor een collectiviteitkring gelden een of meer pensioenregelingen, dat is te begrijpen. Pensioenregelingen en collectiviteitkringen zullen dus meestal samenvallen. Maar het aanknopingspunt van de collectiviteitkring ligt uiteindelijk bij het geheel van werkgevers en deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en ander aanspraakgerechtigden voor wie een bepaalde pensioenregeling geldt. Het aanknopingspunt is – net als nu bij bestaande pensioenfondsen – de werkingssfeer in termen van: voor wie geldt de pensioenregeling en hoe omschrijf je dat aanknopingspunt.

De collectiviteitkring is in feite een element van de totale werkingssfeer van het APF. De structuur zou dan moeten zijn: de werkingssfeer van het algemeen pensioenfonds wordt bepaald door de werkingssferen van de collectiviteitkringen. De werkingssfeer van iedere collectiviteitkring wordt vastgelegd in de statuten (dit laatste is conform wetsvoorstel).

Alle pensioenregelingen - Uitgangspunt van dit voorstel is dat de collectiviteitkringen worden gevormd om een pensioenregeling heen. Wij gaan er van uit dat alle pensioensoorten en alle typen pensioencontracten binnen één APF uitgevoerd kunnen worden (dus uitkeringsovereenkomst, kapitaalovereenkomst, premieovereenkomst en als dat er komt: een ambitieovereenkomst). Ook gaan wij er van uit dat binnen een APF basispensioenregeling en vrijwillige pensioenregeling in aparte collectiviteitkringen kunnen worden uitgevoerd. Denk bijvoorbeeld aan de uitvoering van DC-regelingen als aanvulling op de basisregeling. Hierbij wordt immers nog steeds voldaan aan artikel 117 van de Pensioenwet (vrijwillige aanvullende pensioenregeling uitsluitend in uitvoering bij zelfde pensioenfonds dat ook basisregeling uitvoert). Overigens valt dan vervolgens door het vereiste van ringfencing niet in te zien waarom een aanvullende regeling niet ook apart kan worden uitgevoerd

door het APF terwijl de basisregeling door een ander pensioenfonds wordt uitgevoerd. Actueel is de behoefte om bijvoorbeeld ook nettopensioenregelingen uit te kunnen voeren. Het wetsvoorstel *Wet verlaging maximumopbouw- en premiepercentages pensioen en maximering inkomen en Belastingplan 2014* frustreert deze ambitie omdat dit de bestaande bepaling in artikel 117 in stand houdt (en zelfs nog uitbreidt).

Systematiek – de plaats waar het begrip collectiviteitkring wordt omschreven moet artikel 1 en/of 2 van de Pensioenwet zijn. De specifieke eisen ten aanzien van de statuten van het APF moeten in artikel 111 (statuten) worden neergelegd.

Leden 2 en 3: Afgescheiden vermogens (ringfencing)

We vragen ons af of de vermogensafschieding voor de collectiviteitkringen nu in alle opzichten wel goed geregeld is. In de toelichting bij het voorstel wordt weliswaar opgemerkt dat die afschieding grondiger moet zijn geregeld dan een puur administratieve scheiding, maar in het voorstel zien wij dit niet terug. Dit is van belang in geval van faillissement (in tegenstelling tot wat wel wordt beweerd kan ook een pensioenfonds failliet gaan). Maar ook bij vertrek van werkgevers uit het fonds. De scheiding van werkkapitaal en het eigenaarschap daarvan vinden wij niet erg helder uit het voorstel blijken. Hoofregel is dat een crediteur zijn vordering op het gehele vermogen van de schuldenaar kan verhalen (Burgerlijk wetboek, artikel 3: 276), tenzij de wet of een overeenkomst anders bepaalt. Is nu in het voorgestelde artikel 123, lid 2, afdoende geregeld dat degene die tot een aanspraak is gerechtigd voor het verhalen van die aanspraak ook alleen en uitsluitend bij het afgescheiden vermogen behorend bij de eigen collectiviteitkring terecht kan? Is met “het vermogen” in het derde lid het afgescheiden vermogen bedoeld? Als dat het geval is, dan is het goed dit nadrukkelijk op te nemen. Het voorschrift van doorsneepremie geldt alleen voor bedrijfstakpensioenfondsen waarin de deelneming verplicht is gesteld (wet Bpf 2000, artikel 8). Voor andere pensioenfondsen gelden de mildere voorschriften uit de artikelen over taakafbakening (artikelen 118 e.v.). Wij gaan er dan ook van uit dat voor het APF het Pensioenwet-regime geldt en dat er binnen het APF per collectiviteitkring een eigen premie kan worden vastgesteld volgens de taakafbakeningseisen in de Pensioenwet.

Lid 4: hoe is de ringfencing civiel-juridisch geregeld? Een APF is een pensioenfonds en dus geldt dat in dit pensioenfonds gelden zijn *bijeengebracht* (definitie pensioenfonds). Een administratieve scheiding van vermogens doet aan het civielrechtelijk één zijn van het vermogen niet af. Dit is ook in de toelichting van het consultatiedocument terug te vinden. Maar in het wetsvoorstel vinden wij niet terug dat deze scheiding van het vermogen, behalve in administratieve zin, vorm zal krijgen. In de toelichting (blz. 9) lijkt ingehaakt op de regeling in de Faillissementswet voor verzekeraars (artikelen 213a e.v.). Maar het APF valt toch niet onder die regeling? Als deze veronderstelling klopt, zal het APF in geval van faillissement voor het gehele vermogen aan te spreken zijn. Ook onduidelijk is wat bedoeld wordt met “ieder deel van de boedel” en met “bepaalde bate van de boedel”.

Artikel I, onderdeel P en Q

Artikelen 125a en 125b Pensioenwet

In artikel 125a (FTK bij afgescheiden vermogens): het multi-opf wordt geschrapt en vervangen door APF. Als dit voor multi-opf klopte, zou het ook voor APF moeten kloppen.

In artikel 125b wordt de bepaling met betrekking tot het multi-opf geschrapt. In een APF worden geen pensioenfondsen samengevoegd zoals bij het multi-opf het geval is, maar worden werkgevers of bedrijfstakken aangesloten. Er worden dus ook geen vermogens door samenvoeging ingebracht. Of een bedrijfsakpensioenfonds van wie de hele bedrijfstak opgaat in een collectiviteitkring van een APF het gehele vermogen inbrengt is een vraag die samenhangt met de collectieve waardeoverdracht die gepaard gaat met die overdracht. In principe kan dit in de eigen collectiviteitkring blijven en is dit geen probleem. Een overreserve of tekort blijft in beginsel in dezelfde kring.

Artikel I, onderdeel R

Artikel 176 Pensioenwet

Technische aanpassing i.v.m. toevoeging nieuwe artikel 112a.

Artikel I, onderdeel S

Artikel 220a Pensioenwet

Overgangsdrecht multi-opf, dat inhoudt dat bestaande multi-opf'n nog vijf jaar kunnen blijven bestaan. Uitgaande van inwerkingtreding van de Wet APF per 1 januari 2015, zouden bestaande multi-opf'n uiterlijk eind 2020 moeten zijn opgegaan in een APF.

Artikel II

Gestuurd werd en wordt op inwerkingtreding per 1 januari 2015. Wij willen graag ook graag die datum. Dat betekent wel dat ruim van te voren alle uitvoeringsregels en vergunningsvereisten bekend moeten zijn.

Artikel III

-